

Nově objevená sběratelská činnost a sborová tvorba Jaroslava Kofroně

Jaroslava Štefanová

Summary

This article focuses on the figure of Jaroslav Kofroň on the occasion of the 60th anniversary of his death in 2026. Kofroň is best known as a pedagogue at the Prague Conservatory and as the author of important pedagogical literature, including *A Textbook of Harmony* and *A Textbook of Intonation and Rhythm*. The aim of the article is to present Kofroň as a composer of vocal music, with a focus on choral repertoire of Czech and Slovak origin, examined through both musical scores and audio examples. The primary intention is to address choir conductors and to encourage the inclusion of his compositions in contemporary performance practice.

Úvod

V červenci 2026 uplyne 60 let od tragického úmrtí Jaroslava Kofroně, který je dodnes znám především jako pedagog Pražské státní konzervatoře a autor pedagogických publikací *Učebnice harmonie* a *Učebnice intonace a rytmu*. Tento článek přináší nově objevenou sběratelskou činnost sborové tvorby Jaroslava Kofroně.

Život a instrumentální tvorba

Jaroslav Kofroň se narodil 5. února 1921 ve Vleticích u Krásné Hory nad Vltavou v okrese Příbram a zemřel tragicky 22. července 1966 na Slunečním pobřeží v Bulharsku. Vedle, výše uvedené, pedagogické činnosti se věnoval komponování instrumentálních skladeb, a to především hudby orchestrální, dechové, komorní – pro dechová kvinteta v ustáleném obsazení lesní roh, příčná flétna, hoboje, klarinet, fagot, dále pak dua, tria, kvarteta různého obsazení a skladbám pro sólový nástroj s doprovodem klavíru nebo orchestru. Mezi nejznámější díla se řadí *Sonatina* pro lesní roh a klavír, cyklus *Obrázky* pro lesní roh a klavír určený žákům základních uměleckých škol či *Furiant* pro akordeon, ze čtyřvěté suity pro akordeon.

Vokální tvorba a archivní výzkum

Kofroňova vokální a vokálně instrumentální tvorba je vskutku velmi bohatá, a přitom není známá. Jeho sbírka obsahuje na 329 národních písní, a to zejména jihočeských, z Prácheňska, Sedlčanska, Podkrkonoší, Valašska a Slovenska.

Významnou část Kofroňova vokálního odkazu tvoří téměř 300 písní, které věnoval Slovenské akademii věd v Bratislavě. V rámci studijní stáže v Bratislavě v dubnu 2025 jsem navázala kontakt s paní ředitelkou Ústavu hudební vědy Slovenské akademie věd profesorkou Hanou Urbancovou, která mi sbírku zpřístupnila. Z původních 300 písní se v archivu dochovalo pouze 185 z nich. Byly sesbírány v letech 1951–1952 ve čtrnácti slovenských oblastech, a to od Horehroní až po Važec a z okolí Valašské Belé: Zvolenská Slatina (2), Detva (14), Hriňová (7), Detcianska Huta (22), Komárno z Detcianské Huty (12), Kokava n/Rim. (9), Lom n/Rim. (3), Čierna Balog (19), Polomka (12), Telgart (14), Turzovka (1), Važec (9), Valašská Belá (49), Zliechov (13) ¹. Písňe jsou doplněny informacemi o interpretech, tempovém označení a případovými autorovými poznámkami.

Kofroň tyto písňe upravoval pro různé typy sborů – dětské, ženské, dívčí, mužské i smíšené, a to jak a cappella, tak s klavírním doprovodem. Také úzce spolupracoval s národopisným souborem Krakonoš s Josefem Václavem Kratochvílem (1906-2002)², s Benešovským dívčím sborem a jeho vedoucím Otomarem Pičmanem (1902-1975)³, Příbramským dětským sborem s Antonínem Vepřekem (1907-1978)⁴, kterým upravoval písňe takřka „na počkání“. Jaroslav Kofroň také zhudebňoval také texty známých básníků: Jan Hostáň, Oldřich Blažek, Jaromír Studený, Karel Jaromír Erben.

Jak jsem se dostala k materiálům?

Díky úzké spolupráci s rodinou tohoto hudebního skladatele, a to především s paní Mgr. Evou Havlíčkovou⁵ a panem Ing. Leošem Kofroněm⁶, mi bylo umožněno prohlédnout a prostudovat originální notové rukopisy, soukromou korespondenci, deníky a další cenné dokumenty. Vedla jsem osobní rozhovory o životě, studiích, pedagogické činnosti a soukromí Jaroslava Kofroně. Všechny tyto materiály mi umožnily a umožňují stále hlubší porozumění Kofroňově hudebnímu jazyku a pedagogickému přístupu.

Od rodiny mám povolenou tuto prezentaci a rovněž následné šíření Kofroňova díla nejen formou přednášek, konferencí, ale také šíření notového materiálu sbormistrům.

Z archivu na pódium

Nedílnou součástí mé disertační práce není pouze shromáždění a zpracovávání dosud nezveřejněných písní Jaroslava Kofroně, ale také jejich analýza a vydání tiskem i následná prezentace odborné i interpretační veřejnosti, zejména sbormistrům a pěveckým pedagogům.

Nejprve jsem všechny rukopisy psané převážně obyčejnou tužkou systematicky přepsala do notačního programu, čímž byla zajištěna jejich konzervace a zároveň prevence proti postupnému vymazání originálních zápisů. Tento digitální přepis umožnil nejen přesné zaznamenání hudební struktury skladeb, ale stal se i základem pro vytvoření souboru zvukových nahrávek, které věrně odrážejí autorovy notové pokyny a usnadňují interpretační studium. Následně jsem oslovila přímého dědice Kofronova odkazu pana Leoše Kofroně s žádostí o svolení ke zpřístupnění jeho díla, čímž se otevírá možnost nejen odborné analýzy, ale i praktické prezentace skladeb širšímu okruhu hudebníků a pedagogů.

V návaznosti na digitalizaci a zvukové zpracování Kofronových skladeb je dalším cílem jejich aktivní interpretační prezentace. Představuji si spolupráci se sbormistry vybraných těles, kteří by nastudovali tři skladby z přiloženého notového materiálu a zařadili je do svých plánovaných koncertů. Noty jsou doplněny digitálními zvukovými záznamy, věrně odpovídajícími autorovu notovému zápisu, což usnadňuje nácvik.

Po provedení těchto skladeb se budu sbormistrů písemně dotazovat na jejich zkušenosti s nácvikem, interpretací, zájmem zpěváků a ohlasem skladeb u publika. Takto získaná zpětná vazba bude nejen cenným podkladem pro mé bádání, ale rovněž umožní prakticky posoudit proveditelnost a recepci Kofronova repertoáru. Současně je naplánovaný koncert věnovaný Kofronovým písním, na březen 2026 v Brně, s možností dalšího uvedení v Kulturním domě Josefa Suka v Sedlčanech. Zatímco nalezení vhodného termínu bylo relativně jednoduché, zajištění finanční podpory a grantového financování představuje složitý úkol.

Na odborné úrovni byla navázána spolupráce s docentem FF UK Eduardem Doušou, který se velmi zajímá o analýzu sborových skladeb J. Kofroně. Cílem těchto konzultací je získat pohled zkušeného hudebního skladatele na Kofronovu kompoziční metodu a detailněji porozumět hudebnímu jazyku, který autor ve svých vokálních dílech používal.

Výběr repertoáru pro sbormistry a stylistická rozmanitost

Výběr repertoáru pro sbormistry představuje klíčový moment v práci s vokálními soubory, protože přímo ovlivňuje interpretační možnosti, hudební rozvoj zpěváků a estetické vnímání posluchačů. Repertoárová volba musí reflektovat jak věkovou a hlasovou skladbu sboru, tak i požadavky na stylovou a výrazovou pestrost skladeb. Pro dětské sbory jsem vybrala písně převážně tříhlasé a cappella: Žežuličko, kde jsi byla,

Ten suchdolský rybník, Ej, padá, padá, rosička, Červené jabl'čko, Dívča, dívča, Hore cesta, dolu druhá, Prešporská kasárna, doplněné písněmi s klavírním doprovodem (*Červené jabl'čko, Březen*). Písňové cykly pro ženské a dívčí sbory převážně tříhlasé a capella: Dievča, dievča, Cestičko blódivá, Zalet' sokol, Vímt'já jedno vokýnko, Jedna je cestička k Táboru a písně s klavírním doprovodem: Kopala studničku, Od konca do konca, Bílé husky bílé, Přes Javorničky, Už zpíváš, ty skřivánku, Píseň o domově, ilustrují širokou stylistickou a výrazovou škálu Kofroňovi vokální tvorby.

Závěr

Bádání Jaroslava Kofroně otevírá nový pohled na jeho roli v české hudbě 20. století a přináší cenné materiály pro pedagogy, sbormistry a interpretační praxi. Vydání zpěvníků a jejich uvedení do koncertního života umožní prezentovat dosud neznámou část českého hudebního dědictví širšímu publiku a posílí povědomí o Kofroňova přínosu.

Ej, padá, padá rosička

Jaroslav Kofroň

Zvolna
mf

Ej, pa - dá, pa - dá ro - sič - ka, spa - ly by mo - je o - či - ka.
Ej, pa - dá, pa - dá lis - to - pad, po - zdra-vuj mi - lú na - sto - krát.
Ej, spie - va, spie - va slá - vi - ček, už mi o di - šiel Já - ni - ček.

9 **f** **mp**

Spa - ly by mo - je, spa - ly by aj tvo - je, spa - ly by, du - ša, o - bo - je.
Po - zdra - vuj mi - lú, ho - lu - bien - ku si - vú, že se ne vrá - tím ni - kdy viac.
Za ho - ry do - ly, sr - dieč - ko ma bo - lí, že ma za ne - chal vne - vo - li.

Notová příloha 1

Dievča, dievča

Jaroslav Kofroň

Živě, žertovně

1. Die-vča, die-vča, čo-že to máš? „Rú - žu, rú - žu.“ Ko-mu ju dáš?
/čo to máš?/

mp poco a poco *leggero*

„Tě - be, tě - be, šu - ha - jí - čku, na - šlasom ju nachod-nič - ku.“

2. Dievča, dievča bielej tvári,
čo tu hľadáš kolo fary?
Hľadáš ťeba, šuhajíčka,
bo som tvoja frajarečka
3. Dievča, dievča, bielyj anjel,
kde ja ťeba večer nájdem?
"Najdeš ty ma v zahrádočke
pod jabloňou na lavočke."

Notová příloha 2

Poznámky

- 1 Všechny písně jsou uloženy ve Slovenské akademii věd V Bratislavě, - v závorkách je uveden počet písní, které se z této oblasti dochovaly.
- 2 Josef Václav Kratochvíl – vystudoval na pražské konzervatoři hru na housle u prof. J. Feldy a sborový zpěv u prof. M. Doležila. Působil v Čáslavi, Opočně. Od roku 1945-1958 zastával funkci ředitele hudební školy ve Vrchlabí. Pramen: STÁREK, Zdeněk. Slovník českých sbormistrů. Praha: Divadelní ústav, 1982. Sborové umění. Svazek A-L, část I., s.279.
- 3 Otomar Pičman – vystudoval učitelský ústav, věnoval se hře na housle, studoval u J. Mařáka a K. Hocmana. Pramen: ČERNUŠÁK, Gracian, Bohumír ŠTĚDRŮ a Zdenko NOVÁČEK, ed. Československý hudební slovník osob a institucí. Praha: Státní hudební nakladatelství, 1965. MZ, svazek druhý.
- 4 Antonín Vepřek – vystudoval učitelský ústav v Kutné Hoře. Působil jako sbormistr na Liberecku: pěvecký sbor Lumír, v Příbrami: Lumír a Dobromila. Pramen: TRATINA, Václav a kol. Velký slovník osobností vědy a kultury příbramského regionu. Příbram: Knihovna Jana Drdy, 2001, s. 272.
- 5 Mgr. Eva Havlíčková – neteř Jaroslava Kofroně, která mi poskytla soukromou korespondenci, deníky Jaroslava Kofroně, i deníky svého otce Stanislava Kofroně (bratr Jaroslava Kofroně), který po smrti svého bratra uchoval mnoho cenných materiálů.
- 6 Ing. Leoš Kofroň – syn Jaroslava Kofroně, který mi poskytl originální rukopisy svého otce.

Résumé

Tento příspěvek je věnován osobnosti Jaroslava Kofroně u příležitosti 60. výročí jeho úmrtí v roce 2026. Kofroň je znám především jako pedagog Pražské konzervatoře a autor významné pedagogické literatury, včetně Učebnice harmonie a Učebnice intonace a rytmu. Cílem příspěvku je představit Kofroně jako tvůrce vokální hudby se zaměřením na sborovou literaturu, českou i slovenskou, a to jak prostřednictvím notového zápisu, tak i zvukových ukázek. Hlavním záměrem je oslovit sbormistry a podpořit uvedení jeho skladeb do „živého“ hudebního prostředí.

Klíčová slova: Jaroslav Kofroň, pedagog Pražské konzervatoře, vokální sborová tvorba, písně.

Key words: Jaroslav Kofroň, pedagogue of the Prague Conservatory, vocal choral music, songs.

Mgr. Jaroslava Štefanová, dipl.um., je absolventkou teplické konzervatoře v oboru klasický zpěv a dále absolventkou magisterského studia oboru učitelství pro 1. stupeň ZŠ se specializací hudební výchova na Pedagogické fakultě UK. Kromě zpracování osobnosti Jaroslava Kofroně se dříve též věnovala vytvoření portrétní operní pěvkyně Věnceslavy Hrubé-Freiberger, rodačky ze Sedlčanska.

Zdroj: Hudební výchova 4/2021